

Шевченко Л. О.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов економічного факультету,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

ОБРАЗНІСТЬ ЯК РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ІСПАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ СТОЛІТТЯ

У поетичному дискурсі Іспанії другої половини ХХ століття художньо-національні образи відіграють ключову роль у репрезентації національної ідентичності та формуванні мовної картини світу. Образність виступає основною характеристикою поетичного тексту як результату креативного осмислення дійсності, а художньо-національний образ – як засіб моделювання поетичного бачення світу: художньо-національний образ пов'язаний не тільки з мовним втіленням бачення світу поетом, а служить орієнтиром в цьому світі, віддзеркалює мовні норми своєї епохи, відбиває аксіологічні соціокультурні канони певного етносу. На думку Л. І. Белехової, він стає «засобом у процесі створення картини поетичного бачення світу, зазнаючи творчої обробки й трансформації в плані форми» [1, с. 31].

Національно маркований концепт «Іспанія» реалізується через систему концептів-референтів, які вербалізуються в образах географічних назв, ландшафту, рослинного світу та елементів національної самобутності. Географічний компонент охоплює назви автономій (*Castilla, Sevilla, Andalucía, Cataluña*), міст (*Salamanca, Madrid, Granada, Córdoba*), гір (*el Moncayo, el Urbión*) та річок (*el Duero, el Toro*), визначних пам'яток (*los puestos de las Ramblas, Villa Estefanía, La Torre del Mirador, el colegio de Carderón, Muro de la Misericordia, Alcazar Viejo, Plaza de los Aguayos, Piedra Escrita, Tesoro, Hoguera, Cidros, Mucho Trigo*) [2; 3], формуючи образ Іспанії як культурно й природно розмаїтого простору. Особливе значення має образ «втраченої Іспанії» часів франкістської диктатури, виражений у лексемах із негативними семами (*perdida España, España muerta* тощо), що актуалізують історичну пам'ять та колективну травму.

Ландшафтні образи – землі, гір та моря – відображають зв'язок народу з природним середовищем та його трудову діяльність: образ сухої, випаленої сонцем землі, що займає більшу частину території Іспанії (завдячуючи її жарким кліматичним умовам) вербалізований іменниками *земля, долина, ущелина, пагорб, дюна* та прикметниками *твердий, сухий, випалений*; образ гір і гірських ланцюгів вербалізований іменниками *гора, камінь, хребет, гірський ланцюг, скеля* та прикметниками *сірий, блакитний, високий, далекий*. Образ моря, часто уособленого як жінка, символізує духовну близькість іспанців до моря та його вплив на національний характер: у поетичних текстах лексема *mar* вживається з артиклем жіночого роду *la rosa cuchillada de la mar*. Селянин-землероб і рибалка постають як типові художньо-національні образи, що втілюють соціокультурну специфіку регіонів: образ селянина-землероба – *serio labrador* – неможливий без предмету обробки – *campo labrado, tierra*; та знаряддя праці – *yuntas, aperos*, в той час як образ рибалки – *marinero* – супроводжують *barcos, aves marinas, lejanas islas madreporicas* [2; 3].

Рослинний світ вербалізується через найменування характерних для Іспанії дерев і квітів (*дуб, мигдаль, оливкове дерево, кипарис, плющ, глід, сосна, яловець, роза, жасмин, олеандр*), що формують уявлення про природний та культурний ландшафт країни. Самобутність нації передається через образи пісні, гітари, мови та бика. Пісня й гітара символізують духовну енергію народу, тоді як кастильська мова постає носієм національної самосвідомості. Кастильська мова (*el castellano*) характеризується іспанськими поетами такими рисами: чіткі, різкі склади (*las sílabas cuadradas de perfil recortado*); чіткі звуки (*los sonidos exactos*); наголоси, що згори атакують слова (*los acentos airados de nuestras consonantes, como en armas, en alto, atacan sin perdonés, con un orgullo sano*); прості голосні, що здаються п'ятьма дивами *las vocales redondas como el agua, son los cinco peIdaños justos y necesarios de estilo y sencillez. Son lo rústico y sabio* [2; 3]. Водночас в Іспанії відбувається зростання ролі інших регіональних мов (каталонської, галісійської, баскської, валенсійської), що зумовлює появу багатомовних текстів, коли автор, створюючи поетичний текст кастильською мовою, уводить рядки або навіть строфи однією з вище перерахованих мов. Ще одним художньо-національним образом є образ бика, що уособлює хоробрість, силу та благородство – ключові риси іспанського культурного коду.

Таким чином, художньо-національні образи іспанської поезії ХХ століття виступають не лише естетичними категоріями, а й когнітивними моделями, які відображають етнокультурні цінності та історичний досвід нації. Їхнє вивчення дає змогу простежити механізми

формування національної ідентичності у поетичному дискурсі та поглибити розуміння взаємозв'язку між мовою, культурою та художньою творчістю.

Література

1. Белехова Л. І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект : дис. ... канд. філол. наук. К., 2002. 476 с.
2. Antología de la poesía española del siglo XX. Edición de José Paulino Ayuso. Madrid, Editorial Castalia, S.A., 1998. 458 p.
3. Gómes de Aranda L. L'amour courtois y otros poemas. Universidad Nacional Lingüística de Kyiv, 2003. 274 p.